

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОЇ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ

Економічне становище України на цей час неоднозначне. З одного боку, наша держава має великий промисловий, аграрний, ресурсний, інтелектуальний потенціали, сприятливі природнокліматичні умови, займає вигідне географічне положення. Але з іншого боку, за темпами інфляції, збідніння населення, різниці у доходах між багатими та бідними займає провідні негативні позиції у світі. Соціально-економічні показники сучасної України визначають граничні умови економічної безпеки, коли країна може без вороття загубити свій шанс увійти до кола розвинутих країн світу. У цих умовах дуже важливо реально оцінити стан і перспективи економічної розбудови.

Сучасна економіка України має сировинну направленість розвитку. Більшість валютних надходжень забезпечують металургійний сектор, хімічна промисловість, сільське господарство, електроенергетика, які виробляють сировину, матеріали та енергетичні ресурси. Світові пропорції розвитку галузей економіки зовсім інші, ніж в Україні. У якості основного тренду світова економіка вибирає не сировинний, а інноваційний напрямок розвитку. В розвинутих країнах світу до 90% приросту ВВП створюється за рахунок інноваційної діяльності [1, 39]. Україна не має власної, глибоко продуманої стратегії інноваційного розвитку. Відбувається істотне послаблення позицій інноваційно-орієнтованих галузей. Машинобудування, яке є серцевиною інноваційної моделі економіки, в Україні займає лише 11,1% промислового виробництва, тобто перебуває на рівні майже у 3 – 4 рази нижчому, ніж в економічно розвинутих країнах [2, 23]. Декларуючи необхідність інноваційного розвитку економіки України, держава реально нічого не робить для такого розвитку. Підтвердженням цього є стрімке скорочення обсягів державної підтримки наукової та науково-технічної діяльності. Встановлена законом норма бюджетного фінансування наукової і науково-технічної діяльності в 1,7% ВВП ніколи не виконувалася. В середньому на науку в державному бюджеті України виділяється не більше 0,4% ВВП [3, 18]. У той же час фінансування витрат на наукові дослідження у розвинутих регіонах світу становить: ЄС – 1,84%; США – 2,67%; Японія – 3,17%; Південна Корея – 2,99%; Китай – 1,23% ВВП [4, 63].

Конкурентоспроможність українських підприємств на міжнародних ринках значною мірою буде залежати від концентрації виробництва. Історичний досвід розвинутих країн свідчить про те, що визначальна

роль у формуванні економічного потенціалу країни, маючи значні ресурси потенціал належить великим підприємствам. Внаслідок високої виробничої потужності, вони можуть працювати з дуже великими обсягами унікальної продукції, зберігати та розвивати високі технології, концентрувати групи висококваліфікованого персоналу, створювати умови для високоефективної праці, успішно конкурувати на світових ринках з фірмами інших країн. Так, серед підприємств з чисельністю понад 5000 чол. інновації здійснювали 64% підприємств, а з чисельністю працівників від 50 до 5000 чол. – лише 17% [5, 52]. Таким чином, ефективно діяти в умовах сучасного глобалізованого світу зможуть переважно великі підприємства. На жаль, в Україні сформувалася стійка концепція безумовного розукрупнення великих підприємств та підтримки розвитку малого і середнього бізнесу. За роки незалежності України наслідком політики зміщення акцентів з підтримки великого на малий та середній бізнес стала руйнація потужних виробничих і науково-технічних комплексів та утворення на цій основі дрібних господарюючих суб'єктів. Проведена демонополізація великих українських виробництв руйнуюче діє на економіку, протирічить світовій тенденції інноваційного розвитку. Напроти, розвинуті країни світу приділяють значну увагу концентрації виробництва та підтримці великих підприємств.

Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки.

1. Сучасні напрямки економічного розвитку України значною мірою не відповідають світовим тенденціям.

2. «Сировинний» напрямок розвитку у короткостроковій перспективі (упродовж кількох років) ще буде забезпечувати конкурентноздатність країни. Але без переходу на інноваційний напрямок стратегічне підтримання високої конкурентноздатності економіки України є неможливим.

3. Сучасну порієнтацію України на переважний розвиток малих і середніх підприємств можна оцінити не тільки як помилкову, але і шкідливу. Можливості і соціально-економічні функції малого, середнього і великого бізнесу різні, і з точки зору економічної безпеки державі це потрібно враховувати. Слід скоріше переглянути концепцію розвитку структури суспільного господарства. Доцільним є оптимальне співвідношення і конкурентне співіснування великого, середнього і малого бізнесу.

4. Держава повинна зайняти реалістичну позицію щодо відстоювання своїх економічних інтересів на світових ринках. Необхідно надати активну підтримку великим національним структурам у їх формуванні, становленні, швидкому розвитку та гідному представленні економічних інтересів України у світовому економічному середовищі.

5. Тільки ті країни, які враховують тенденції сучасного глобалізованого світу і мають ефективні стратегії конкурентного

розвитку у змозі встояти перед викликами глобалізації. Нереалістична оцінка Україною свого потенціалу, а також ризиків і загроз у разі неприйняття відповідних управлінських заходів приведе до остаточної втрати можливості стати розвинутою країною.

Література

1. Петрина М. Базові умови створення інноваційної моделі розвитку економіки України / М. Петрина // Економіка України. – 2006. – № 8. – С. 36 – 45.
2. Якубовський М. Промислова політика: проблеми та перспективи модернізації / М. Якубовський // Економіка України. – 2010. – № 8. – С. 18 – 30.
3. Семиноженко В. Україна в 2020 році: дві версії одного майбутнього / В. Семиноженко // Урядовий кур'єр. – 2010. – 14 серпня (№ 150), С. 18.
4. Towards a European Research Area. Science, Technology and Innovation. Key Figures 2007, p. 63.
5. Шовкун І. Галузевий сектор науки в контексті інноваційних процесів в економіці України / І. Шовкун // Економіка України. – 2006. – № 10. – С. 49 – 58.

К. В. ПАВЛОВ

Камский институт гуманитарных и инженерных технологий

А. К. ПАВЛОВ

Удмуртский государственный университет

ОСОБЕННОСТИ МОДЕРНИЗАЦИИ РОССИЙСКОЙ ЭКОНОМИКИ

Модернизация, техническое перевооружение и прогрессивная структурная перестройка российской экономики на основе использования новейших инновационных технологий (в т. ч. нанотехнологий, биотехнологий и т. п.) являются важнейшими условиями эффективного инновационного развития страны и роста конкурентоспособности отечественной продукции. Все это позволит уменьшить зависимость уровня и темпов социально-экономического развития страны от получаемых доходов вследствие экспорта сырьевых ресурсов и действительно осуществить структурную перестройку отечественной экономики, о необходимости которой говорится уже очень давно. Важно также и то, что в результате этого улучшится имидж России, которую пока еще нередко отождествляют с сырьевым придатком развитого мира. Таким образом, в целом мировой опыт действительно свидетельствует о том, что рост инвестиций в